

✖ Som omtalt i flere andre artikler på Teknikalt er *Sigil* et program, som kan bruges til at oprette og redigere ebøger i EPUB-format.

I denne lille introduktion vil jeg som eksempel lave en lille, overskuelig ebog baseret på to H.C. Andersen-eventyr.

Brugerfladen i Sigil. Her er den på dansk. Har man engelsk brugerflade, vælges dansk således:
Edit > Preferences > Language...

De to eventyr ligger i tekstfilen [to-eventyr.txt](#) (højreklik og vælg *Gem link som* for at downloade).

Hent, installer og åbn Sigil

Sigil kan hentes gratis på nettet, fx via [dette link](#). Når programmet er hentet, installeres det.

Når Sigil åbnes, kan det se således ud – her med lidt forklaringer, som der refereres til nedenfor.

(Du kan klikke på billederne for at se dem i større udgave.)

Indbygget hjælp

Holder man musen over knapper mv. kommer der en lille hjælp frem, som forklarer hvad knapperne hedder og hvad deres funktion er.

En meget simpel EPUB-fil trin for trin

Nu laver vi en EPUB-fil trin for trin. I første omgang vil vi blot lave en *meget* simpel ebog. Hvis du vil, kan du bruge nedenstående gennemgang som en øvelse – der er link til alle de filer, der bruges.

Når den er på plads, kan vi gøre lidt mere ud af udseende ved bl.a. at tilknytte et typografikark, indholdsfortegnelse mv.

Teksten er hentet ind.

Indsæt teksten

Nu skal vi hente teksten ind, og det sker med kopier/indsæt.

Når vi har tekstfilen i en editor (fx Notepad), markeres den og indsættes med Ctrl-V i det store tekstvindue. Se billedet til højre.

Indsæt overskrifter

Nu skal titlerne på de to eventyr markeres som overskrifter: Markér *Den standhaftige Tinsoldat* og klik på knappen [h1]. Markér derefter *Den uartige Dreng* og klik igen på [h1]. Slet samtidig den stiplede linje, der adskiller de to eventyr.

Overskriften er blevet en “rigtig” overskrift.

I stedet for at klikke på [h1] kan man bruge genvejen Ctrl-1.

Metadata

Nu skal vi indsætte *metadata* – dvs. information om fx titel og forfatter.

Klik på Knappen [I] (lige ved siden af det røde hjerte, som i øvrigt kan benyttes, hvis man økonomisk vil støtte udviklingen af Sigil).

Nu kommer der en boks op, hvor vi tilføjer Titel “To eventyr” og forfatter “H.C. Andersen”. Klik derefter OK.

Validerer ebogen?

Nu skal vi *validere* vores ebog – dvs vi skal checke om den opfylder de basale krav til en EPUB-fil.

Klik på [Valider]-knappen (grønt flueben yderst til højre) for at checke.

Og JA – ebogen validerer, og den er dermed færdig i den første, simple udgave. Den er gemt som [to-eventyr-1.epub](#).

Nu kan den åbnes med fx Adobe Digital Editions på computeren eller med Bluefire Reader på iPad/Android.

En lidt mere avanceret udgave af ebogen

Nu skal vi lave ebogen lidt mere raffineret:

Vi vil:

- lave indryk frem for tomme linjer mellem afsnittene ved hjælp af typografiark
- inddele i kapitler og lave indholdsfortegnelse
- tilføje kolofon, forside og titelblad

Typografiark

Typografiarket (stylesheet på engelsk) styrer udseendet af ebogen. Vi vil derfor oprette et typografiark, som ændrer måden afsnittene vises på.

Højreklik på *Styles* i mappelisten ude til venstre og vælg *Tilføj tomt typografiark*.

Nu oprettes typografiarket *Style0001.css*, og det vises i vinduet til højre (det er pt. tomt).

I typografiarket indsættes nu:

```
p {  
text-indent: 20px;  
text-align: left;  
font-size: normal;  
line-height: 130%;  
margin: 0;  
}
```

Det betyder, at afsnit (**p** for *paragraph* på engelsk) får en indryk på 20 pixels, at teksten bliver venstrejusteret, at teksten har størrelsen "normal", at linjeafstanden er 130% og at der ikke er margin omkring de enkelte afsnit.

Vi prøver også at justere på udseendet af overskrifterne med disse koder:

Typografiarket.

```
h1 {  
font-size: 200%;  
margin-top: 2em;  
margin-bottom: 1em;  
font-weight: bold;  
}
```

Det betyder, at overskriften (**h** for *header* på engelsk) får dobbelt størrelse i forhold til afsnitsteksten, at der over overskriften bliver to tomme linjer og at der under bliver én tom linje. Endelig skal overskriften være fed (**b** for *bold* på engelsk).

Nu er det ikke pænt med indryk efter en overskrift, og det kan man undgå på flere måder. En fancy måde at klare det på, er at bruge denne kode:

```
h1+p {  
text-indent: 0px;  
}
```


Nu er der indryk ved nye afsnit – men ikke efter overskrifter.

Det betyder, at når en overskrift (h1) efterfølges af et afsnit (p), skal der *ikke* være indryk.

Hvis vi undersøger, hvordan vores dokument ser ud (ved at klikke på fanen Section0001.xhtml), så har typografiarket ikke haft nogen effekt.

Det skyldes, at typografiarket endnu ikke er tilknyttet dokumentet.

Tilknytningen sker ved at højreklikke på Section0001.xhtml ude til venstre og vælge *Forbind typografiark...* og sætte flueben ved Style0001.css.

Og nu kan vi se ændringerne (se billedet til højre).

Kapitler på ny side

Den bedste måde at sikre, at kapitler starter på en ny side, er at opdele dokumentet.

Vi opdeler dokumentet ved markøren ved hjælp af knappen *Opdel*: Stil markøren foran overskriften “Den uartige Dreng” og klik på Opdel-knappen.

Nu er der to filer under *Text* ude til venstre: *Section0001.xhtml* og *Section0002.xhtml*.

Omdøb filer

Man kan i øvrigt omdøbe xhtml- og css-filer ved at højreklikke på dem og vælge *Omdøb*. Fx kunne *Section0002* omdøbes til *den-uartige-dreng*. Det kan gøre det hele mere overskueligt at arbejde med.

Indholdsfortegnelse

Sigil kan automatisk generere en indholdsfortegnelse – ja, faktisk to.

Indholdsfortegnelse...

Når man klikker på indholdsfortegnelsesknapen (lige ved siden af metadataknappen), kigger Sigil efter overskrifter (h1, h2, h3 osv.). I dette tilfælde er der kun to h1, så det er blot at klikke OK.

Denne indholdsfortegnelse bliver indbygget i EPUB-filen, så den kan kaldes frem som en funktion i ebogslæseren.

Hvis vi gerne vil have en indholdsfortegnelse som en del af selve dokumentet, kan den laves via *Værktøjer > Indholdsfortegnelser > Opret HTML-indholdsfortegnelse*.

Den dukker så op som en ny fil i oversigten til højre – *TOC.xhtml* (**T**able **O**f **C**ontents på engelsk).

Kolofon

Hvis vi vil have en kolofon (siden med oplysninger om bogen), kan vi oprette den ved at højreklikke på *Text* ude til venstre og vælge *Tilføj tom HTML-fil*.

Denne fil kan vi derefter redigere.

Forside

Forsiden laves ikke i Sigil, den laves fx i Photoshop (PowerPoint er også velegnet). Når forsiden er lavet indsættes den i Sigil.

Jeg har blot valgt et [billede af H.C. Andersen](#) uden at gøre mere ud af det. En passende størrelse er 600 x 800 pix.

Forsiden indsættes under *Værktøjer > Tilføj omslag...* Vælg nu *Andre filer* (oppe til højre) og hent forsiden ind.

Den dukker nu op som *cover.xhtml* (omslag på engelsk).

Titelblad

Titelbladet indsættes på samme måde som kolofonen, men når filen er oprettet (den hedder Section0004.xhtml), trækker man den på plads med musen. Den skal være lige efter forsiden.

Teksten tastes nu ind, og man kan naturligvis styre udseendet via typografiarket, men det kommer jeg ikke ind på her. I stedet har jeg brugt

Verset får lidt luft og en kursivering.

Anden finpudsning

Der er et lille vers *Fare, Fare, Krigsmand!* står ikke så pænt, så det pynter jeg på ved at indsætte en tom linje før og en tom linje efter, samtidig med at teksten kursivere (med knappen [A])

Ebogen er nu færdig, og [den kan hentes her](#).

Andre funktioner

Sigil indeholder masser af andre funktioner. Der er fx en kodevisning, så man kan se og redigere selve koderne (brug knapperne eller [F2]).

Der er også en søgefunktion (tast Ctrl-F), som også indeholder søg-erstat.

Sigil understøtter også *regulære funktioner* (også kaldet *regex*), hvor der kan laves alverdens avancerede manipulationer af teksten.

Husk at gemme

Når du arbejder med Sigil, er det naturligvis vigtigt, at du husker at gemme undervejs, og det er en god ide, at du ikke “gemmer oveni”, men gemmer under et nyt navn.

På den måde kan du gå flere generationer tilbage, hvis der er noget, der er gået galt undervejs.

Det er især vigtigt, hvis du bruger søg-erstat, hvor man kan komme til at lave ærgerlige fejl, som man først bliver opmærksom på for sent.

- [Share on Facebook \(Opens in new window\) Facebook](#)
- [Share on Pinterest \(Opens in new window\) Pinterest](#)